

2018Z19407

Vragen van het lid Alkaya (SP) aan de minister van Financiën over de beleggingen van banken in regenwoud vernietigende palmoliebedrijven zonder dat hun klanten hiervan op de hoogte zijn (ingezonden 30 oktober 2018).

Vraag 1

Wat vindt u ervan dat banken het geld van consumenten zonder hun medeweten hebben geïnvesteerd in palmoliebedrijven die het regenwoud vernietigen?¹

Vraag 2

Wat vindt u ervan dat de drie banken, die hier het predicaat duurzaam onoprecht gebruiken, al langer slecht scoren op transparantie?² Wat gaat u doen om de banken te dwingen opener en eerlijker te zijn tegen de mensen van wie zij geld beheren?

Vraag 3

Deelt u de mening dat er strengere regels nodig zijn zodat helder is in welke bedrijven en producten banken beleggen?

Antwoord op vragen 1, 2 en 3:

Volgens het rapport waar in het artikel aan wordt gerefereerd zouden klanten die beleggen in beleggingsfondsen die worden aangeboden door drie Nederlandse banken niet op de hoogte zijn dat via deze fondsen wordt geïnvesteerd in palmoliebedrijven. In het algemeen verwacht ik van banken die klanten adviseren over beleggingsfondsen of vermogens van klanten beheren, dat zij in kaart brengen wat de wensen van de klant zijn ten aanzien van duurzaamheid. Daarnaast dienen banken transparant en helder richting hun klanten te communiceren over het investeringsbeleid van de desbetreffende fondsen. Op deze manier kunnen beleggers beoordelen of hun wensen overeenkomen met het investeringsbeleid van het desbetreffende beleggingsfonds. Het is daarbij aan financiële instellingen zelf om hun investeringsbeleid vast te stellen, en aan klanten om op basis daarvan keuzes te maken.

Om de informatievoorziening ten aanzien van duurzaamheidsfactoren vanuit financiële instellingen te verbeteren heeft de Europese Commissie recent een aantal voorstellen gedaan. Nederland staat positief tegenover de voorstellen van de Europese Commissie om duurzame financiering te bevorderen. Gelet op de grensoverschrijdende activiteiten van financiële instellingen is een gemeenschappelijk beleid van de EU op dat vlak wenselijk. Een van de voorstellen van de Commissie vereist dat onder meer banken, die hun klanten adviseren over financiële instrumenten of vermogens beheren, hun klanten informeren over in hoeverre duurzaamheidsrisico's worden meegenomen in hun investeringsbeslissingen en het adviesproces. Dit kan de klant helpen in het nemen van een afgewogen beleggingsbeslissing.³ Gezien het belang van transparantie bij het versterken van de positie van de klant, alsmede voor het verder aanpakken van duurzaamheidsrisico's, heeft Nederland er bij het Oostenrijks voorzitterschap van de Raad op aangedrongen dat de Raadsbehandeling van dit onderdeel van het actieplan van de Commissie om duurzame groei te financieren prioriteit krijgt.

Ook nu al ben ik van mening dat financiële instellingen duurzaamheidsaspecten dienen mee te wegen in hun investeringsbeleid. Daarbij vind ik het vooral van belang dat financiële instellingen de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's) naleven. Hierin zijn voor bedrijven en banken afspraken vastgelegd over *due diligence* processen. Zo dienen bedrijven onder andere een procedure te hebben om daadwerkelijke en mogelijke negatieve gevolgen voor mens en milieu van hun activiteiten in kaart te brengen, te voorkomen en te beperken. Ook moeten zij communiceren over de wijze waarop ze hiermee zijn omgegaan. Conform OESO-richtlijnen en UNGPs behoren banken hun invloed aan te wenden om bedrijven waarin zij investeren te bewegen tot aanpakken en voorkomen van negatieve impact, zoals

¹<https://milieudefensie.nl/actueel/nederlandse-banken-laten-consumenten-onbewust-beleggen-in-foute-palmoliebedrijven>.

² <https://eerlijkegeldwijzer.nl/bankwijzer/praktijkscores/transparantie/>.

³ Kamerstukken II, Vergaderjaar 2017-2018, 22112 nr. 2655.

ontbossing. Als een bank geen invloed kan uitoefenen moet de bank overwegen de financieringsrelatie te beëindigen, dit is echter een laatste middel. Hierbij moet onderzocht zijn wat de negatieve gevolgen voor mensenrechten of het milieu van een dergelijke stap zouden kunnen zijn.

Vraag 4

Erkent u dat investeringsfondsen van ING, ABN AMRO en Rabobank, die het label «duurzaam» gebruiken, maar toch investeren in palmoliebedrijven, de kap van het regenwoud indirect mogelijk maken?

Antwoord op vraag 4:

Niet alle palmoliebedrijven dragen per definitie bij aan de kap van het regenwoud. Ontbossing is een groot probleem en palmolie vormt hierin wel een relevante factor. Van 1990 tot 2015 verdween 150 miljoen hectare tropisch bos. In deze periode werd ongeveer 17 miljoen hectare palmolie geplant, deels ten koste van bos.⁴ Het kabinet is overtuigd van het belang van het tegengaan van ontbossing en landroof, zowel voor het beheersbaar houden van klimaatverandering als voor ecosysteemdiensten voor mens en natuur. Nederland zet daarom in op verduurzaming van internationale handelsketens en op het tegengaan van ontbossing vanuit deze handelsketens door samen te werken met het bedrijfsleven, producenten(landen), andere overheden en maatschappelijke organisaties en kennisinstituten. Ik deel de mening dat ook banken ontbossing waar mogelijk dienen tegen te gaan. Ook in het - in december 2016 afgesloten - Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) convenant voor de bancaire sector in Nederland is er daarom aandacht voor palmolie. ABN AMRO, ING en Rabobank hebben destijds het convenant ondertekend. De aangesloten banken en convenantpartijen werken aan een analyse van de palmolie waardeketen, hierbij wordt in kaart gebracht hoe de waardeketen in elkaar zit, of er sprake is van ernstige mensenrechtenschendingen (onder andere gerelateerd aan landrechten), en welke rol banken en de convenantpartijen kunnen spelen om deze misstanden aan te pakken en te voorkomen. In het IMVO-convenant zijn daarnaast afspraken gemaakt over transparantie en rapportage. De banken zullen onder andere gaan rapporteren in lijn met het *UNGP Reporting Framework*, meer informatie publiceren over de economische sectoren waarin geïnvesteerd wordt en transparant zijn over de gepaste zorgvuldigheid conform OESO-richtlijnen en UNGPs. Tevens zegde de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in het algemeen overleg IMVO van 14 november de Tweede Kamer toe in het kader van het IMVO-convenant te zullen uitdragen dat de bancaire sector een belangrijke rol kan spelen in de verduurzaming van palmolie.⁵

Vraag 5

Erkent u dat, wanneer deze banken geen leningen geven aan de palmoliebedrijven omwille van duurzaamheid, maar wel het geld van hun cliënten hier investeren, er wordt gespeeld met definities en er een inconsistente toepassing is van duurzaamheidscriteria?⁶ Wat gaat u eraan doen om dit recht te trekken?

Antwoord op vraag 5:

Ik ben van mening dat meer eenduidigheid noodzakelijk is bij de toepassing van het begrip duurzaamheid. Het is van belang dat consumenten en investeerders allebei hetzelfde verstaan onder een duurzame investering. Momenteel bestaat onduidelijkheid over de mate waarin financiële producten die als duurzaam worden aangeboden daadwerkelijk duurzaam zijn op basis van de economische activiteiten die ze financieren. Onduidelijkheid kan duurzame investeringen remmen. Op dit moment wordt in de Raad onderhandeld over een voorstel van de Commissie om een raamwerk op te zetten waarmee bepaald kan worden wat beschouwd kan worden als een duurzame economische activiteit. Conform het voorstel van de Commissie zullen financiële instellingen die bijvoorbeeld fondsen als duurzaam uitgeven moeten uitleggen hoe hun investeringsbeleid zich verhoudt tot het

⁴ Onderzoek van het Koninklijk Tropenbos Instituut toont aan dat tussen 1990 en 2010 het palmolieareaal in Indonesië, Maleisië en Papoea Nieuw Guinea toenam met 9,6 miljoen hectare, waarvan 3,5 miljoen hectare (36%) ten koste van bos; 397.000 hectare hiervan betrof 'onaangetast bos'. Zie ook: Gunarso, P, et al (2013) *Oil palm and land use change in Indonesia, Malaysia and Papua New Guinea*.

⁵ 2018D55349

⁶ <https://milieudefensie.nl/actueel/palmolie-in-beleggingsfondsen-nederlandse-banken.pdf>

raamwerk. Ik ben van mening dat dit voorstel kan bijdragen aan het beter inzichtelijk maken van de mate waarin investeringen daadwerkelijk duurzaam zijn. Nederland is van mening dat dit raamwerk zorgvuldig dient te worden opgezet. Tijdens de behandeling van dit voorstel in de Raad zet Nederland zich in om een breed duurzaamheidsbegrip goed te bewaken, zodat naast de klimaatimpact, ook onder meer natuur, biodiversiteit en ecosysteemdiensten worden meegenomen. Een duurzame investering in palmolie zou zodoende beoordeeld moeten worden op meerdere aspecten. Daarnaast spant Nederland zich in voor opname van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UNGP's als minimale standaarden in het voorstel van de Commissie.

Vraag 6

Erkent u, na het zoveelste schandaal in de financiële sector, dat binnen het huidige economische systeem de winst altijd centraal zal staan en de banken geen wet of morele grens schuwen om die winst te maximaliseren? Kunt u uw antwoord toelichten?

Vraag 7

Acht u het, na de vele fouten en misstanden, niet hoog tijd voor een visie op de banken?⁷

Antwoord op vraag 6 en 7:

Zoals ook in de Miljoennota aangekondigd, kom ik op korte termijn met een agenda voor de financiële sector met verdere maatregelen ten behoeve van een stabiele, integere en innovatieve sector.

⁷ Kamerstuk II, 32 013, nr. 1635 en kamerstuk II, 32 013, nr. 167.